

ХРИСТОЛОГИЈА СЕВИРА АНТИОХИЈСКОГ НИЈЕ ПРАВОСЛАВНА

(Реаговање на чланак „Православна христологија
Свира Антиохијског“, ТП, 2–3/2008)

Атанасије Јевтић
Епархија захумско-
херцеговачка

Апстракт: Аутор се критички осврће на чланак Питера Фарингтона о христологији Свира Антиохијског, показујући како Севир, највећи монофизитски бојослов, умеренији од других „акефалих“ антихалкидонских-антиправославних струја и фракција, није био ни православно ни „кириловски“ бојослов, и да његова Христологија није ни православна, ни „кириловска“.

Кључне речи: Христологија, христолошке јереси, монофизитство, православно-монофизитски дијалог

Проблематичан је чланак Питера Фарингтона „Православна христологија Свира Антиохијског“ (ТП, 2–3/2008). У првој напомени тог чланка стоји да је писац „клирик дохалкидонске“ Коптске Патријаршије и секретар у „древноисточној Православној Цркви“ у Енглеској. Дакле, Копт **монофизит**. То што они себе зову тако како зову, то за нашег просечног читаоца потребује макар неко објашњење, поготову за наслов чланка „**Православна** христологија Свира Антиохијског“. За Свира писац каже, одмах на почетку, да је „*iproinani* патријарх антиохијски“. Да само узгред напоменемо да су Монофизити и крвљу заузимали престоле Православних Патријараха, као Тимотеј Елур убиством Св. Протерија у Александрији (457), или мало потом што је Петар Гнафевс насиљем узурпатора царског престола Василиска збацио православног Патријарха Мартирија и заузео Антиохијски престо, па су и он и Севир убедили узурпатора да анатемисе Халкидонски Сабор (Евагрије, ЦИ 3,4–7). Опет мало касније, Севир је уз помоћ монофизита Филоксена Мабурушког (=Јерапољског/, званог Ксенаја, и фанатичних монаха, који су изавали крвопролиће у граду, збацио у Антиохији халкидонског Патријарха Флавијана II (498–512) и заузео његов престо, а затим збацује и протерује и Еп. Тирског Епифанија као халкидонца, и анатемисе Халкидонски Сабор и Томос Папе Лава (што све драматично описује историчар Евагрије, ЦИ 3,30–33; в. и ЦИ савременика Теодора Анагноста, и каснију *Хронографију* Теофана Исповедника; о овоме пише и J. Lebon, *Monophysisme severien*, Luven 1909, који је познат по томе што је први покушао да „рехабилитује“ Свира као „православног“ наследника Кириловог богословља, и отада, како запажа и о. J. Мајендорф (*Christ in the Eastern Christian Thought*, 1987; такође и француски, па српски превод, Хиландар 1994), од објављивања „дела J. Lebona о монофизитизму, широко

је прихваћено (на Западу) да је монофизитско учење о оваплоћењу, нарочито у ученој форми коју му је дао Севир, управо кириловска христологија”, што уопште није тачно). Севир је итекако користио царске бенефиције у време антихалкидонца цара Анастасија I (491–518), и био је прихватио Зенонов *Еношикон*, па се после одрекао, и онда одбегао у Египат, и надаље вршљао тамо и по Истоку, као што је претходно то радио и у самој престоници.

Севир је несумњиво био највећи монофизитски богослов, и наравно умеренији од других „акефалих“ антихалкидонских-антиправославних струја и фракција, али Севир **није био православни**, нити „**кириловски**“ **богослов**, нити му је Христологија **православна**, ни „**кириловска**“, макар се тако хвастао и Севир и аутор овог чланка (стр. 143 и 155 ТП 2–3/2008), иначе и површног и претенциозног. Површан је, неутемељен и злобан и ауторов крајњи закључак у чланку (стр. 155–6, да не цитирам све одреда): да је Христологија Севирова „у сваком погледу сагласна са Св. Кирилом... дубоко и потпуно православна... Не постоји ни једна јота којом се могу оправдати анатеме историјски (!) упућене од стране византијског православља и ове анатеме могли су изрећи само они који тешко да су прочитали ишта (!) од ових учења“! На овакву голословну тврдњу аутора вреди одговорити питањем: да ли је аутор чланка читао Севирову критику на христолошка (*ἵρηγ-* и *ἵρο-*халкидонска) места Светих Отаца и самог Св. Кирила која му се нису свиђала? Да је то Севир радио показују и доказују његова дела, што дословно и цитира, нпр., Св. Анастасије Синаит (у свом *Ογιῶсу*, где су сачувани у грчком оригиналу бројни делови Севировог *Φιλαλιψῆυσα*; в. критичко издање *Ογιῶσα* К.–Н. Uthemann, у CCSG, 8, Luven 1981; в. такође и *Le Florilège Cyrillien réfuté par Sévère d'Antioche. Etudes et édition critique par R. Hespel*, Luven 1955).

Пише Севир, а цитира Св. Анастасије: „За одбацивање су речи Светих Отаца о двама природама сједињеним у Христу, **макар биле и самога Кирила**“! И даље пише Севир: „Према временима и променама јереси треба мењати и преносити Христове догмате (*δεῖ παραλλάττειν καὶ μεταφέρειν τὰ τοῦ Χριστοῦ δόγματα*). Зато, када су Аријанци говорили једна природа у Христу, добро су Оци учинили кад су рекли две природе, и ја им дајем опроштај (сиц!); кад је Несторије говорио две природе у Христу, за одбацивање су речи Отаца, **макар да су и самога Кирила**“. (*Ογιῶс* 6,1; изд. CCSG 8,96–97 = PG 89,104–5). И даље, уз то, наставља Св. Анастасије Синаит и описује самоволне „подвиге“ антихалкидонца, јер **монофизита** (истина умеренијег), Севира, који о речима/учењу Отаца – међу којима су наведени Григорије Богослов, Атанасије Велики, Јован Златоуст, Кирило, Прокло – „изриче орос и одлуку као законодавац и судија“! Тј. он пресуђује шта је код Светих Отаца правилно, а шта није! Надаље излаже Св. Синаит и подвргава непоштедној критици Севирову самоволну „христологију“, чему је и посветио своје дело *Ογιῶс*. Додајмо да су и на Латеранском („Максимовом“) Сабору 649. г. цитиране Севирове речи, које је писао против ранијег му колеге антихалкидонца, а потом, кроз покајање стечено од Христа *разума за њознање Исџине*, ревносног халикидонца Нифалија: „Говорити *две њприоде* за Христа препуно је сваке осуде, мада је то речено од многих Отаца; и немој опет да ми кажеш да су неки од Отаца користили/употребили реч *две њприоде*, јер је од многих та реч одбачена, **макар и самог Кирила биле те речи**“(АСО (2), 1,242 = Mansi 10,1061E; у актима истог

Сабора /постоји најновије критичко издање/ наведени су и други одломци из дела Севирових). А ево, узгред, два Кирилова „халкидонска“, тј. **диофизитска** места: у Писму 41. Акакију Мелитинском (после 433. г.) Кирило исповеда да је „**један** (Христос) **био у обадвома**“ (εἰς ἓν ὃ ἐν ἁμφοῖν – PG 77,220C) и у Писму 53. Сиксту Римском (такође после 433. г.): „Знам и нестрадалну и непроменљиву и неизменљиву природу Бога, и (Њега) у природи човечанства, и **Једнога у двома и из двеју** (природа) **Христа**“ (Οἶδα δὲ καὶ ἀπαθῆ τὴν τοῦ Θεοῦ φύσιν καὶ ἀτρέπτον καὶ ἀναλλοίωτον, κἀν (=καὶ ἐν) τῇ τῆς ἀνθρωπότητος φύσει, καὶ ἓνα ἐν ἁμφοῖν καὶ ἐξ ἁμφοῖν τὸν Χριστόν – PG 77, 285–8). /Опширније у мојој *Папирологији 2*/.

Питер Фарингтон је ноторни монофизита, као уосталом и његов Сефир, што се види из даљег текста његовог закључка на крају чланка, где он, као и Сефир, говори само о „Божанству и човештву“ у Христу и о „уједињењу човештва са Божанством“ у Христу, а то значи да обојица у Христу задржавају само **својства** Божанства и човечанства, али не и потпуне **две природе**, са свима својим особинама и својствима, које их чине тиме што јесу и што остају и у сједињењу. Сефир и неки Монофизити прихватају само да је Христос „из две природе“, али не и да је Он „у **две природе**“, како су православни исповедили у Халкидонском оросу, јер иначе, шта је било са људском природом Христа по Оваплоћењу, ако је Он истинити и Бог и Човек? Међутим Сефир, како је познато онима који су га озбиљно и непредубеђено, не навијачки проучавали, говори и пише о „**једној сложеној природи**“ (μία σύνθετος φύσις) Христовој, па ће Свети Оци и нарочито Свети Максим показати и доказати да тај чисти *монофизитизам* Севиров јесте јерес која пориче пуноћу Очовечења Бога Логоса, и Севира ће називати „најлукавијим“ међу монофизитским, и затим монотелитским теолозима (јер је познато да је „Сефир са великом тачношћу најавио моноенергетски – и монотелитски – јеретички покрет у 7. веку“ – Мајендорф). Од Максимове непоштедне критике Севирове јереси, и у *Теологији* и у *Икономији*, и следбеника му Северијанаца, које је он добро упознао на Кипру, да поменемо нпр. само Максимов *Теолошко-ѿолемички сѿис. 3*: Марину Кипарском против Севира (PG 91,45–56). Максим ту показује да Севирово признавање само *једне воље* у Христу, да би тобож тако сачувао јединство Христа, води неминовно порицању не само пуноће људске природе у Христу, него има и тријадолошке импликације, те га Максим сврстава у Аријанце и Савелијанце, а у Христологији у мешавину Несторијеве и Евтихове јереси.

Сефир говори о „једној сложеној природи“ у Христу, коју ће назвати „једна ипостас“, али то већ није више она вечна и непроменљива Ипостас Бога Логоса, јер Логос, по Севиру, будући пре оваплоћења „проста“ природа, поставши човек, постао је „сложен с обзиром на тело“. Зато Христос, по Севиру, има једну „посебну /партикуларну/ природу“ (μερικὴν φύσιν), по којој се разликује од Оца и Духа. Овде се Сефир приближава *ѿриѿеизму* Јулија Халикарнанског, без обзира што га је критковао за тритеизам. Сефир је био против „мешања природа“ у Христу, али код њега се јасно види да у Христу нема пуне људске природе, него Христос има само „природне квалитете (ιδιώματα) човештва“. Пише Сефир: „Нама није допуштено да анатемишемо оне који говоре о природним квалитетима: о Божанству и човештву, који сачињавају јединственог Христа. Тело не престаје да буде тело, чак и ако постаје Божије тело, а Логос не напушта Своју сопствену природу, чак

и када се ипостасно сједињује са телом које поседује словесну и мисаону душу. Али, разлика се такође очувава као и истоветност у виду природних својстава која сачињавају Емануила, пошто тело није преиначено у природу Слова, и Слово није промењено у тело“ (*Letter to Eumenius*, изд. E. W. Brooks, PO, 12, 2, 176–177; cf. Мајендорф). Али Севир избегава да каже да је Христос *једна суштина*, јер би тако искључио двојство својстава у једном бићу Христа, али је зато говорио о „*једној сложеној природи*“, но како код Отаца природа и суштина значе исто, Север је био принуђен да Христу припише неку „*партикуларну природу*“ (μερικὴν φύσιν), где су изрази природа и ипостас синоними.¹ Ово Севирово погрешно учење критиковаће као јеретичко и Св. Маским и нарочито Св. Дамаскин.

То што се и чланкописац, и наравно Севир, позива на Кирилову реченицу „једна природа Бога Логоса **оваплоћеног**“ (тако стоји у чланку, а код Кирила је „једна **оваплоћена** природа Бога Логоса“, што није исто), то је једна дуга историја (фраза је дословно Аполинаријева, подметнута под име Св. Атанасија, и Кирило је прихватио као Атанасијево), али су православни Оци и богослови халкидонски (и „Неохалкидонци“, како их у новије време зову, мада израз није адекватан, као што није ни „Новоникејци“ за Кападокијце), и наравно и Св. Максим и Св. Дамаскин, и тај израз код Кирила прихватили и правилно=православно га објаснили² у Халкидонском духу, тј. у духу Кирилове Христологије пројављене у његовим делима после 433. године, кад је Кирило прихватио „орос симфониас“ са Источнима, изречен пре Халкидона халкидонским језиком, што Монофизити, и њихов главни теоретичар Севир, никако не признају и не прихватају, те тиме уствари не прихватају ни потпуног Светог Кирила, па зато не прихватају не само Халкидонски, него ни Пети Васељенски Сабор, који је потпуно Кириловски, али и Халкидонски је Кириловски, јер је Халкидонски Сабор природни продужетак Никејског, Цариградског и Ефеског Сабора и њихове Теологије и Христологије.

1 Израз Севиров „*партикуларна* /=посебна/ природа“ (μερικὴ φύσις) код њега је супротстављен изразу „*ојшшиа*/заједничка *природа*“ (κοινὴ φύσις), јер он не признаје да је Христос узео на Себе општу/заједничку људску природу, него само посебну (μερικὴν) по којој се Христос разликује и од Оца и од нас људи, и која је, по Севиру, „сложена природа“ (σύνθετος φύσις). Дакле, Христос није Једно исто Лице са предвечним Јединородним Сином. Против овог јеретичког, и у Христологији и у Тријадологији, Севировог схватања (коју тешку заблуду Севирову мало ко од његових критичара спомиње и побија, јер изгледа да нису схватили ту велику тријадолошку и христолошку заблуду његову) написао је Св. Дамаскин посебно дело „О сложеној природи против Акефалā /=Севира/“ (Koter, *Дела*, 4,409–417=PG 95,112–125), одакле делове наводим мало ниже.

2 Да мало, као стари професор Патрологије и Историје Цркве, потсетим: да су и никејски Оци прихватили израз *Омоуσιос*, иначе осуђен на Антиохијском Сабору 268.г. као јеретички схваћен од Павла Самосатског, а надаље су га Оци Кападокијци још темељније „оправославили“. Слично је Св. Атанасије, у 2. књизи *Против Аријанаца*, величанствено протумачио израз из Приче 8,22: „*κύριος ἔκτισέν με ἀρχῆν ὁδῶν αὐτοῦ*“, где реч „создао ме“ у јеврејском има пре значење: **имао** ме је, **стекао** ме је, него ли „створио ме је“, како су га схватили Аријанци да докажу „створеност“ Сина Божијег, те Атанасијево тумачење само показује примат Духа / Вере / Искуства / Предања Цркве над „*ῥαציца*“/„словом“/речју, па макар то била и реч Светог Писма. Као Св. Атанасије ту реч је схватио и богомнадахнути песник-Епископ Козма Мајумски у *Канону* Вел. Четвртка, 9 песма. Слично је учинио и Св. Максим у величанственом делу *Айорија 7* са једном „недоумицом“ у тексту Св. Григорија Богослова.

Нека ми буде дозвољено да поменем овде сусрет и разговор нас млађих Православних теолога (покојни П. Нелас и још 2 Грка и 2 Србина) и млађих монофизитских, антихалкидонских теолога (Самуил из Египта, Георгије из Индије, студирао у Паризу код римокатолика, који су потом и омели даљи дијалог ових са Православнима) у манастиру Њамцу у Румунији, 1976. г., кад су монофизити тражили да ми „ревидирамо“, тј. преиспитамо изнова Халкидонски Сабор, а ми на то одговорили: да, али под условом да и ви пристанете да „преиспитамо“ и три претходна Васељенска Сабора, од Никејског до Ефеског. Они на то нису пристали, а ми смо имали у виду чињеницу: да права линија богооткривене вере и богословља Цркве о Христу иде од Никеје до Халкидона, и тако бисмо „преиспитивањем“ опет дошли до истог, а заслуга за то је у великој мери Великих Отаца, нарочито Светих Кападокијаца, који су „реинтерпретирали“ Никеју и били „творци“ коначног Никео-Цариградског Символа вере, и битно помогли да њихова Тријадолошка терминологија легне у основу Православне Христолошке терминологије, која иде надаље све до Шестог и Седмог Васељенског Сабора и до Максима, Дамаскина, Фотија, Паламе. Тадашњи главни теолог Монофизита-анитхалкидонаца мар Paulus Gregorius (Vergeze, из Индије, секретар код цара Хајлеа Селасијеа, који цар је и покренуо 4 Монофизитске цркве на међусобно зближавање и литургијско општење, мада врло ретко, јер немају поверења између себе) рекао ми је, негде тих година, да они не воле Кападокијске Оце, јер њихова Христологија није правилна! А Сабор у Халкидону је артикулисао Православну, Кирилову Христолошку веру богословским језиком – Тријадолошком терминологијом – Кападокијаца, коју је Св. Кирило унапред већ прихватио 433. г., када се сагласио са Јованом Антиохијским, те се тако са сигурношћи може рећи да би Св. Кирило прихватио и Халкидон да је дотле живео на земљи. Нажалост, после њега су дошли недорасли епигони, Евтих и Диоскор (нешто сдлично као сада Артемије у односу на Св. Аву Јустина), и отпочела је брутална и хушкачка, а код Севира и врло лукава, философски софистицирана, борба против Халкидона,³ па је зато Пети, и даље Шести Васељенски Сабор, успоставио „равнотежу“ – Халкидонску, Богочовечанску, коју је најтачније изразио Свети Максим Исповедник.⁴

3 О Монофизитству као јереси Евтиха, Диоскора, Севира и осталих разних фракција противника Халкидонског Сабора и Православне Светоотачке, дакле и Кириловске Христологије, писали су, пре Свв. Максима и Дамаскина, Леонтије Византијски /6. век/ „О јересима“ (где у гл. 5–10 /PG 66/1,1227–1264/ описује њихову историју и учење); и такође Георгије монах и презитер /поч. 7. века/, у нешто краћем делу *О јересима* (познатог у одломцима, до новијег потпуног издања које је приредио Marcel Richard /*Opera minora*, 3, Luven 1977/, из једног рукописа Ман. Ватопеда). Било би значајно да се оба ова дела преведу на српски, ради изворног обавештења наших млађих теолога, који би онда могли објективније да процењују оно што се у новије време пише о томе.

4 Још једна „професорска“ напомена: Опрезно са речју „Богочовечанска“! Рецимо, не постоји једна „богочовечанска природа“ у Христу, јер не постоји ни једно „Богочовештво“ – Θεοανθρωπότης (критика Св. Дамаскина, *О две воље*, 8. PG 95,140А). Оци и нарочито Максим и Дамаскин су уложили велики труд да објасне Ареопагитов израз “θεανδρική ἐνέργεια = Бојомужна/богочовечанска енергија” Једнога Христа, у смислу ἐνέργημα = један резултат зајдничког дејства двају природних енергија двају природа, које остварује Једна Ипостас Христа Богочовека. Код о. Јустина има понекад неопрезно „Богочовечанска при-

Солунски професор Г. Марцелос, члан оне женеvске „Комисије за дијалог са Прехалкидонцима“, брани Севира од назива јеретик, позивајући се притом на Дамаскинове речи којима овај Свети Отац описује 83. *јерес* = Монофизите, од Евтиха и Диоскора до Севира (кога иначе назива θεήλατος = *боііпроклеіи* (О Прав. вери 3,3) и „φθορεύς Антихијаца“, говорећи да они /само/ одбацују Халкидонски орос, „а у свему другом су православни“ (Дела Св. Дамаскина, критич. изд. В. Koter, Берлин 1981, 449–450 = PG 94,741–4). Међутим, г. Марцелос даље од тог пасуса не чита Дамаскина, који одмах у наставку (истина, не у свим рукописима, али у 2 међу најстаријим) излаже јеретичко схватање Ј. Филопона и Севира о „посебној /≠*иарііикуларној*/ природи“ (μερική φύσις) у Христу (Koter, *Дела*, 4,50–55), и то понавља и у свом другом делу *О сложеној іприроди іроііив Акефалâ /Севера/* (Koter, 4,411 = PG 95,116), где Дамаскин, уз остало, пише: „Ако признајете разлику природâ (у Христу), као што и признајете, онда исповедајући разлику природâ најпре треба да признајете саме природе, чија је та разлика; јер ако нема суштинâ, онда нема ни суштинских разлика. – Ако је, по вама, исто *іприрода* и *иіосііас*, онда ће или бити три суштине-ипостаси Светог Божанства и три природе (Божанства), или, ако је једна природа, онда је једна и ипостас. – Ако је Христос сложене природе, онда није једносуштан Оцу, јер је Отац просте природе, а просто и сложено нису једносуштни. – Ако је, по вама, исто природа и ипостас, а три су ипостаси Светог Божанства, онда ће бити и три природе (Божанства), или ако је једна природа (Божанства), онда ће бити и једна ипостас. – Ако говорите да је друга општа/заједничка природа, а друга је у индивидуи сагледавана, коју називате *іарііикуларном* (μερική = посебном), онда сте принуђени да признајете не само да Христос, него и Отац и Свети Дух, имају две природе, једну општу/заједничку, и једну сложену. – Ако је нестворено и беспочетно Божанство, а створено и настало човечанство (у Христу), како ће онда беспочетно и настало бити једне природе?“ – Даље у наставку Св. Дамаскин, после Св. Максима, побија и друге ставове Севира и Монофизитâ, који се једнострано, и погрешно, позивају на Св. Кирила, али би било преопширно све то овде наводити.

Са истим солунским професором Марцелосом, који је био члан поменуте „Комисије за дијалог са Прехалкидонцима“, а он је био сав у томе да су вође Монофизитâ Диоскор и Сефир „били православни“, имали смо сусрет и разговор о 2000-годишњици Хришћанства у Јерусалиму, а било је и доста других православних теолога и професора. На питање: да ли је г. Марцелос читао Максима и Дамаскина: шта они кажу за Диоскора и Севира, као наравно и низ Светих Сабора (који су их анатемисали), он је одговорио: „Догматско-историјска истраживања су показала да они јесу православни, како показују њихова дела (!?), а да није методолошки исправно позивати се на каснија мишљења о њима“. На то смо му рекли: „Драги Колега, ви се бавите «теолошко-историјским истраживањима», а ми остали напасамо овце по балканским ливадама! Али, г. Професоре, како је онда «методолошки оправдано» позивати се на Жака Лебоне из 20. века, и на његово мишљење о Севиру?“ На то је један професор Патрологије из Атине рекао: „Ама,

рода Цркве“, али у смислу богочовечанског карактера Цркве као јединственог *Боіі-човечанскоі* организма. То Митроп. пергамски Јован наглашава кад говори да је Христос „Један и многи“ (в. и мој чланак о томе „Исус Христос је исти јуче и данас и довека“, изишао и посебно на 5 језика).

браћо, ја одавно говорим да је потребан најпре један унутарправославни дијалог, да се ми договоримо међусобно, а не да нам селективно изабрани чланови Комисије говоре оно што сви знамо да није тако“. Овај солунски професор је потом наставио да исто мисли, и кад је већ пропао фамозни „договор са Прехалкидонцима“ – јер је у жеку тог дијалога коптски Патријарх Шенуда III (који је ионако иза завесе дириговао монофизитском Комисијом), написао књигу (на арапском, па рукопис одмах преведен на енглески, а са енглеског на грчки) која је 1996. г објављена у Атини (изд. Ἀριόζ) под насловом “Ἡ φύσις τοῦ Χριστοῦ”, где одмах од почетка Шенуда понавља класичну монофизитску формулу: „Православно схватање о природи Христовој: сједињење двеју природа, божанске и човечанске, у утроби Дјеве, било је **образовање једне природе** од двеју... Израз «Једна Природа» не показује само божанску или само човечанску посебно, него показује сједињење двеју природа у Једну Природу, која је Природа Оваплоћеног Логоса... Природа Оваплоћеног Логоса је **једна природа**, која садржи све божанске и све човечанске карактеристике“ (стр. 18–19 и 25). Тако су говорили „свети Диоскор и свети Севир“. И тако са Шенудом дође – крај дијалога!

Током сукцесивно издаваних Саопштења двојне Комисије о „постигнутим договореним резултатима“, реаговали су Православни са више страна, али нису слушани од комисијских стручњака, па је тако и Света Гора реаговала више пута (*Да ли су Антихалкидонци Православни? Текстови Свештене Ојштинине Свешће Горе и грујих Свешћоторских ојшца о дијалогу Православних и Антихалкидонаца-Монофизита*, књига на 206 страна, изд. Манастира Григоријата, Св. Гора 1995). Писмена реакција била је и од незадовољних чланова поменуте Комисије из Кипарске Цркве (издали су 1. књигу, 2. наставак нисам добио). У Русији је свештеник-теолог Олег Давиденко написао књигу критике на исту тему (*Традиционная христология „нехалкидонитов“ с точки зрения Свв. Отцов и Вселенских Соборов Православной Церкви*, Св. Тихоновски Богосл. Институт, Москва 1998, страна 208). О дијалогу са Антихалкидоцима писао је православни Француз др Жан–Клод Ларше („Христолошка питања. Поводом пројекта сједињења Православне Цркве и Цркава Нехалкидонских: проблеми теолошки и екслисиолошки нису решени“, француски у *Le Messager Orthodoxe*, Paris, 134/2000; прештампано у атинској *Теологији*; српски превод у *Видослов*, бр. 23 и 24 /2001). Ларше је ту темељно обрадио цело то питање, и посебно третман Севира Антиохијског и његове христологије, користећи радове и Севиријских апологета (Лебон, Торанс, кога широко користи аутор овог чланка), и Севиријских старијих (Јустинијан, Анастасије Синаит, Свв. Максим, Дамасикин, Фотије) и новијих (Флоровски, Шервуд, Грилмајер) критичара. Проф. Г. Марцелос је удесио да његова два студента на Т. Факултету у Солуну докторирају на Диоскору и Севиру као „православнима“ (и поред противног мишљења једног члана у комисији). На то је одговорио јеромонах о. Лука Григоријатски (*Диоскор и Севир – Антихалкидонски јересијарси. Критика две докторске тезе*, Ман. Григоријат, Света Гора, 2003, на грчком, 228 страна), а такође и посебним радом (на 90 страна) сам игуман Григоријатске о. Георгије (Капсанис), раније професор Атинског ТФ, иначе познат широм Православља искусни духовник. Професор Марцелос је на све то одговорио презривом иронијом. Господа „дијалогичари“ не знају за други дијалог осим свог, као углавном и сви еуропејци и еврослинавци, познати нетолерантни „поборници толеранције“, као и америчке „тоталитарне демократије“, нама Србима тако добро познате.

THE CHRISTOLOGY OF SEVERUS OF ANTIOCH IS NOT ORTHODOX

Atanasije Jevtić

Eparchy of Zahumlje and Herzegovina

Summary: *The present author exposes his critical review of Peter Farington's work on Christology of Severus of Antioch, which shows that Severus, the most significant Monophysite theologian, more moderate than other antichalcedon-antiorthodox fractions, was not an Orthodox theologian nor a "cyrilian" and that his Christology was not Orthodox nor "cyrilian".*

Key words: *Christology, christological heresies, Monophysitism, Orthodox-Monophysite dialogue*